

justitiam naturalem in plures partes. Nam posset Deus condere hominem perfectum intra ordinem naturalem, et sine fomite, vel rebellione inter carnem, et spiritum, absque aliis peculiaribus privilegiis datis Adæ in primo statu. Et ille status sic conceptus vocatur integratæ naturæ qui separabilis est a statu gratiæ, ut ex dictis constat, et præterea distinguetur ab statu originalis justitiae, quia non haberet adjuncta privilegia, vel immortalitatis, vel indolentia aut præservationis ab omni errore, vel defectu veniali. Quæ divisiones fieri solent a theologis præcisione mentis, aut de possibili, ad explicandas vires liberi arbitrii, et necessitatem gratiæ ad operandum bonum in omni statu, et ideo de illis dicemus ex professo, in prologomenis de Gratia, hic enim ad explicandum statum primi hominis necessarii non sunt.

47. *Denique alia, atque alia consideratio, sive de facto, sive de possibili vera.* — Ad eundem vero modum considerari potest alius statutus, in quo simul justitia originalis sine justitia gratiæ, cum statu peccati conjugatur, nam hic status possibilis est, quia inter illa duo non est formalis repugnantia. Imo aliqui dixerunt de facto hunc statum aliquando fuisse in Eva, et futurum fuisse interdum in posteris Adæ ipso non peccante. Sed illud prius supra improbatum est: de posteriori autem parte in sequentibus videbimus. Et ad hunc modum possent alia membra multiplicari, ut facile ab unoquoque considerari potest. Sic enim beatissima Virgo habuit quemdam peculiarem statutum naturæ lapsæ, conjunctum cum statu gratiæ, et perfectæ innocentiae personalis, et cum carentia fomitis, quæ ad naturæ integratatem pertinet, et nihilominus statutum justitiae originalis non habuit, ut explicavi in 2 tom., 3, p., d. 4, sect. 6. Atque hæc omnia intelliguntur de statibus viae, nam status Patriæ præsentis considerationis non est.

CAPUT XXI.

QUALE FUERIT PRÆCEPTUM DATUM ADÆ IN PARADISO, ET CUR EI IMPOSITUM FUERIT.

1. *Quid importet verbum comedere in citato textu.* — *Quid ne comedes.* — *Quid illa in quocumque die, etc.* — *Error in citatis verbis non contineri præceptum.* — Hactenus perfectiones omnes status innocentiae seu originalis justitiae, in qua primus homo fuit conditus, explicamus, nunc de mutatione illius status

dicendum sequitur. Contigit autem illa mutatio per prævaricationem divini præcepti, et ideo primum tale præceptum explicandum est, et postea de ipsius transgressione, et de istius effectu disseremus. Quod igitur Deus peculiare præceptum Adamo imposuerit, constat ex illis verbis Gen. 2. *Tulit ergo Dominus Deus hominem, et posuit illum in Paradiso, ut operaretur et custodiret illum, præcepitque ei dicens: Ex omni ligno paradisi comedes, de ligno autem scientiæ boni, et mali ne comedas: in quocumque enim die comedederis ex eo, morte morieris.* Circa quem textum occurribat imprimis explicandum, an verba illa. *Ex omne ligno comedere,* ad substantiam præcepti pertineant, seu peculiare præceptum indicent. Sed quidquid sit, an illa verba fuerint præcipientia, an solum explicantia, tum necessitatem comedendi, tum liberalitatem Dei, et sufficientiam aliorum fructuum ad hominem sustentandum: ac subinde facilitatem, et æquitatem prohibitionis comedendi de uno tantum ligno, de quo puneto in superioribus dictum est, ad præsens nihil refert uno, vel alio modo sentire. Nam lapsus primi hominis non ex ea parte contigit. Substantia ergo illius præcepti in illis verbis posita est: *De ligno scientiæ boni, et mali ne comedas.* Reliqua autem verba, quæ sequuntur, *in quocumque die, etc.,* jam non præceptum, sed comminationem pœnæ continent. Duo tamen declarant: unum est præceptum illud fuisse grave, et sub mortali reatu obligans: hoc enim ex gravitate pœnæ sufficienter colligitur. Aliud est unum actum comedendi ad gravem transgressionem illius præcepti sufficientem fuisse. Hoc enim significant illa verba: *In quacumque die comedederis, etc.* Non defuerunt tamen heretici, qui negaverint, illud fuisse verum præceptum primis hominibus impositum, quia erant justi, et justo non ponitur lex, teste Paulo 1, ad Tim. 1. Dicebant ergo solum fuisse admonitionem, ne comederent de ligno scientiæ boni et mali, quia ejus fructus erat humanae vita noxius. Hunc errorem refert Bellarminus, lib. 3, de Ammissione gratiæ, cap. 1, et illum eleganter confutat: ideoque circa illum immorari amplius non oportet, nam ex verbis, et ex comminatione et effectu, et ex aliis locis Scripturæ evidenter hic error convincitur. Locus autem ille: *Justo non est lex posita,* in tom. de Legibus, libro primo, cap. 19, late tractatus est.

2. *Quinque tractanda de hoc præcepto quoad vim directivam.* — *Circa primo, seu remotam materiam præcepti prima propositio.* — *De hoc*

præcepto igitur quinque inquire possunt, quæ ad vim ejus directivam explicandam pertinere videntur: nam de coactiva, seu de comminationibus, et pœnis ejus postea dicemus. Primum est, quæ fuerit illius præcepti materia. Secundum est, ob quam rationem, seu causam Deus illud præceptum tulerit. Tertium quam grave fuerit præceptum illud. Quartum cui fuerit impositum. Et quintum an peculiare pactum inter Deum, et genus humanum incluserit. Circa primum distinguui potest duplex materia illius præcepti, remota, scilicet, et proxima. Remotam voco arborem scientiæ boni et mali, et fructum ejus: proximam voco actionem comedendi. Circa materiam remotam occurabant variæ quæstiones, quas curiose tractant expositores Genesis, præsertim Abulensis, Genes. 43, q. 148, et sequentibus, et Pereira, lib. 3, in Gen., in peculiari dispositione de illa arbore. Nobis autem duo supponere sufficiet, unum est, arborem illam, veram, propriam, seu materialem fuisse: quod est de fide certum. Primo, quia ex Scriptura aperte colligitur. Nam de illa dicit, sicut de ceteris, fuisse productam de humo, et plantatam in paradiso, et fructum ejus fuisse bonum ad vescendum, et pulchrum oculis, Gen. 2 et 3. Secundo, quia ita intellexit Ecclesia communis consensu, et perpetua traditione. Tertio, quia alias non peccassent primi homines vere, et corporaliter comedendo de fructu ejusdem arboris: quod est contra fidem, ut infra attingemus, et in materia de peccato originali traditur.

3. *Arborem scientiæ fuisse ficum quidam putant.* — *Auctoris resolutio rem esse ignotam.* — Quærunt autem expositores, cuius speciei arbor illa fuerit. Ex antiquis aliqui dixerunt, fuisse ficulneam representatam in illa, quam Dominus maledicendo exsiccatum, et cuius foliis Adam suam nuditatem operuit. Unde Isidorus Pelusiota, lib. 1, Epist., in 51: *in hac, inquit, re arcanus sermo adnexus est a senibus sapientibus ad nos grassatus; nempe hanc transgressionis arborum esse, cuius foliis ad corpus tegendum, ii qui mandatum violarunt usi sunt,* etc. Et pro eadem refertur Theodoreus Antiochenus a beato Anastasio Synaita, l. 8, Exaem., in princ. Refertur etiam Anastasius, q. 58, ad Antiochenum. Sed ibi non dicit ficum fuisse arborem in qua peccavit, sed ex qua peccatum tegere voluit. Theodoreus vero, q. 28, in Gen., nimis asseveranter id affirmit. Et sequitur Niccephorus, l. 1, Hist., c. 27, Moses Barcepha, l. 1, de Parad., p. 4, c. 19, aliis opinionibus

rejectis, et pro hac refert Philoxenum cum multis aliis, quos non nominat, eamdem sequitur Baronius, tom. 1, an. Dom. 34. Mihi vero valde placet, quod Anastasius Synaita supra docet, rem esse abstrusam, et ab Ecclesiæ cognitione remotam: nam quia ad fidem necessaria, vel utilis non erat, Scriptura illam non revelavit. Atque ita communiter Patres in Genesi, nihil de specie illius arboris dicunt, et non minus ignotam esse censem, quam arborem vitæ.

4. *Imo verisimilius non fuisse ficulneam.* — Et sane verisimilius videtur non fuisse ficum, tum quia ficus non est tam pulchra visu, ut illa describitur: tum etiam quia non est verisimile assumpsisse primos parentes folia arboris in qua peccarunt: nam potius tantum malum experti ad illam accedere perhorrescerent, ut recte conjectat Abulensis, in c. 13 Genes., q. 164. Tum præterea, quia ex eo quod ex ficu potius, quam ex alia arbore folia, quibus se tegerent, acceperint, ad summum colligi potest fuisse ficum vicinam arbori scientiæ: quin potius nec hoc colligitur, quia mulier postquam peccavit tulit fructum ad virum, ut comedet: et forte Adam longe distabat ab arbore scientiæ: non enim suis manibus tulit fructum ejus, sicut Eva: sed ex manibus Eve, quod esse potuit sub arbore fici, et longe ab arbore scientiæ. Imo etiam postquam uteque peccavit, verisimile est per Paradisum ambulasse, et folia commodiora, et majora, ac firmiora legisse, quibus se tegerent, et ideo folia ficius accepisse, quia erant commodiora. Imo addit Irenæus, l. 3, c. 37, accepisse illa, quia erant asperiora ex affectu penitentiae.

5. *Multoque magis nec segetem, aut vitem.* — *Neque satis ostenditur fuisse malum.* — *Probabile est fuisse alterius speciei a communiter notis arboribus.* — Unde multo improbabilius est, quod alii dixerunt, ut refert Moses Barcepha fructum illum fuisse frumentum, vel vitem. Nam frumentum non est fructus, qui sumptus ex segete statim comedendi possit, neque ita sumptus est delectabilis: neque est fructus aliquius arboris, sed herbæ, aut segetis. Vitis etiam non est proprie arbor, neque de vite est ulla verisimilis conjectura. Quod vero quidam dixerunt arborum illam esse malum propter verba Cant. 8. *Sub arbore malo excitari te, frivolum est etiam, tum quia æque incertum est, quod ibi nomine mali significetur in specie;* quia etiam nomen illud generale esse potest et ambiguum. Præterquam quod ibi fortes metaphorice sumitur, et de ligno crucis,

aliisque modis exponitur : concludimus ergo rem esse incertam. Mihius valde probabile est, quod sicut arbor vitæ non fuit alienus speciei illarum arborum, quas homines post lapsum extra Paradisum experti sunt : ita etiam arbor scientiæ alterius recondite speciei ac perfectionis fuit, et majoris pulchritudinis et suavitatis, quam sint isti communes, et usuales fructus. Nam Scriptura de utraque arbore cum eadem singularitate loquitur : et hoc modo præceptum ad virtutis, et præsertim obedientiæ probationem aptius ostenditur.

6. Secunda propositio circa eamdem materiam, cur dicatur scientiæ. — Secundo supponendum est arborem illam non esse dictam scientiæ boni et mali, quia esset in aliquo noxia. Nam, ut Augustinus ait, l. 8, Gen. ad lit., c. 6. *Qui fecerat omnia bona valde in Paradiſo, non instituerat aliiquid mali* : neque etiam dicta est scientiæ boni et mali, quia fructus ejus virtutem haberet dandi hujusmodi scientiam : vel quia Adam prius hanc scientiam non haberet, et comedendo fructum illius arboris illam acquirere posset, ut quidam finixerunt. Quorum error accedere videtur ad promissionem serpentis promittentis, *eritis sicut dii scientes bonum et malum*. Manifestum autem est Adam prius scivisse, quid bonum, vel malum sit, et materialem fructum arboris non potuisse illam efficacitatem naturalem habere : dicere vero a Deo esse datam per miraculum, fictitum est. Igitur illius nominis variae redduntur rationes. Gregorius Nyssenus, lib. de Opificio hominis, c. 20, hanc reddit, quod fructus ille sub specie boni oblatus, mali experientiam induxit. Et hoc etiam spectat ratio alia, quod ita dicta fuerit scientia boni, et mali, quia serpens hanc scientiam per illius esum promisit : ita ut nomen sit, quasi per antiphrasim impositum, sicut dixit Deus, *Ecce Adam sicut unus ex nobis factus est, sciens bonum et malum*. Ratio vero sequentius recepta est, nomen illud impositum esse ab eventu, quia comedendo de illa arbore experimento cognovit bonum, quod amisit, et malum, in quod incidit, ut ait Chrysostomus, hom. 16, in Gen. circa fin. Vel per illud novit peccatum, ut ait Thieodoreetus, q. 62, in Genes. Vel quia ostensus est inobedientiæ malum, et quantum fuisset obedientiæ bonum, ut ait S. Augustinus 14, de Civit., c. 17, et l. 8, Gen. ad lit., c. 6 et 14, et cum eo D. Thomas, 1 p., q. 102, a. 1, ad 4, et Opusc. 2, seu in Compendio Theologiæ, c. 188, et in 2, dist. 17. Ubi

cæteri theologi. Et sequitur Albinus, in q. Gen. Interrog. 52, et Moses Barcepha, supra. Et in idem fere redit, quod Damascenus, c. 41, ait arborem illam esse sic dictam, quia posita est, *ut obedientiæ et inobedientiæ esset periculum* : quamvis hoc modo non proprie ab eventu, sed ex fine denominatio illa sumpta est. Atque ex his satis constat, quod de proxima materia dicendum sit, fuit enim corporalis actio comedendi, quæ per verba illa prohibita est, *ne comedas* : sunt enim illa verba ad litteram, et ut sonant intelligenda, ut ex dictis constat : alia vero quæ circa illa desiderari possunt in tertio puncto explicabuntur.

7. Circa secundum. — *Quæ ratio imponendi præceptum*. — Circa secundum de ratione hujus præcepti visum aliquibus fuit, vel certe videri potuit, prohibitionem illam factam esse homini, quia arbor illa mala erat, vel homini fructus ejus noxius esset, et nocivus. Quia non est verisimile Deum prohibitionem illam fecisse sine aliqua occasione, vel fundamento ex parte materiæ, quod non potest aliud excogitari. Hanc vero sententiam merito improbat Augustinus, l. 8, Gen. ad litter., cap. 6 et 13. Quia vel arbor illa mala cogitatur absolute, et secundum suam substantiam spectata, vel respective cogitatur mala homini, quia fructus ejus noxius esset ejus saluti et incolumenti : neutrum autem dici potest. Non quidem primum, quia nulla substantia est per se mala, cum malum nihil sit, nisi privatio boni : neque etiam secundum, quia Deum, qui omnia fecerat valde bona, non est verisimile aliiquid noxiū, vel nocivum, in Paradiſo plantasse.

8. Vera responsio. — D. Thomas expenditur. — Respondendum ergo totam rationem illius præcepti fuisse Dei obedientiam, et divini præcepti recognitionem. Sic Chrysostomus, hom. 14, in Gen. ait : *Hæc faciebat* (scilicet Deus) *quasi Dominus aliquis liberalis domum magnam alicui concredens, ut dominium sibi salvum maneat parvam tantum pecuniam dandam ab illo prescribat*. Et Augustinus, d. lib. 8, c. 6. *Oportebat autem (inquit) ut homo sub Domino Deo positus aliunde prohiberetur, ut ei properendi Dominum suum virtus esset ipsa obedientia, et infra : Non esset ergo unde se homo Dominum habere cogitaret, atque sentiret, nisi aliud ei jubetur*. Et in cap. 13, addit, *ut causam iussionis hujus non diutius requireamus, si hæc ipsa magna est utilitas homini, quod Deo servit, jubendo Deus utile facit, quidquid jubere voluerit*. Et eamdem doctrinam habet, l. 2, de Peccat. Merit. et remis., c. 21,

et sequitur Rupertus, l. 2, in Gen., c. 30, et in 31, addit etiam ad exercitium fidei, spei, et charitatis præceptum illud impositum esse. Consentit etiam Gregorius, l. 35, Moral., c. 10, alias 13, et D. Thomas, opusc. 2, c. 188, cuius verba paulo post referam. Et 1, 2, q. 102, a. 4, ad 2, ubi addit, illam prohibitionem habuisse aliquam rationem in ordine ad aliud, in quantum scilicet, per hoc aliquid figurabatur. Non explicat autem D. Thomas, quid figuraverit illa prohibitio, existimo tamen non esse intelligendum de propria significatione alicuius rei futuræ, aut ejus figura, sicut erat in præceptis cærimonialibus legis veteris, quia nihil hujusmodi in illo precepto cogitari, aut cum fundamento affirmari potest. Solum ergo illa prohibitione indicatum, seu figuratum est, Deum esse Dominum omnium, cuius voluntati parendum est. Et ita etiam exponit rationem hujus præcepti Altissiodorensis, l. 2, Summa tract. 10, cap. 3, ubi propter hanc causam vocat hoc *præceptum discipline*, quia datum est ad probandum obedientiam, et ejus valorem indicandum. Idem Abulensis, Gen. 2, q. 19.

9. Prima objectio ex Abulensi. — Secunda objectio. — Ad primam respondet idem Abulensis. — Ad secundum objectionem. — At vero idem Abulensis, Gen. 13, q. 207, contra rationem, et verba Augustini duas rationes objicit. Una est, quia per omnia alia præcepta naturæ, et gratiae poterat homo se subditum Deo, et Deum superiore, et supremum Dominum cognoscere, imo non solum ex præceptis, sed etiam ex beneficiis acceptis id posset sufficienter intelligere. Alia ratio est, quia potuisset Deus multa alia præcipere, in quibus non minus obedientia commendaretur, et divinum dominium ostenderetur. Recte autem ipsem respondet ad priorem. Illud præceptum non fuisse quidem simpliciter necessarium, ut homo per subjectionem suam, et dominatum Dei recognosceret, vel ut ei obedientiam præstaret, nam sine dubio, et cognitione illa multis aliis modis haberi, et obedientia in aliis præceptis exerceri poterat : nihilominus tamen convenientissimum fuit illud præceptum ad peculiarem modum subjectionis, et obedientiæ restringere, quia in aliis præceptis aliqua ratio mali, vel incommodi præter Dei prohibitionem inventitur, et ideo, ut ait Augustinus, dicto, cap. 13, talis prohibitio facta est, quod ex sola transgressione voluntatis Dei mala esset, ut inde ostenderetur inobedientiæ malitia, quia ex sola ratione obedientiæ abstinere bonum fuit, et comedere malum, quod alias seclusa prohibi-

illam eo gravius obligasse, quo in illo statu facilius impleri poterat, quod in capite decimo quinto latius persequitur.

11. *Præceptum illud.* — Arguitur continere obligationem justitiae et temperantiae. — Interrogabit vero aliquis, an præceptum illud obligaverit tantum ex virtute obedientiae, vel etiam ex alia specialiori virtute morali, ad quam materia illius præcepti pertineret. Nam Augustinus et D. Thomas aliique Patres indicant unicam rationem illius obligationis fuisse obedientiam, ut allegatum est. In contrarium vero est, quia leges positivæ, etiam humanæ constituunt medium in materiis virtutum, et consequenter faciunt, ut specifica obligatio præcepti ad illam virtutem pertineat, quæ in tali materia versatur. Ergo a fortiori idem dicendum est de præcepto a Deo imposito. Sic enim præcepta cæremonialia lata a Deo in lege veteri non obligabant tantum ex virtute obedientiae, sed etiam ex virtute religionis. Ergo similiter hoc præceptum Adæ impositum, propter obligationem generalem obedientiae, habuit specialem vim obligandi sub ratione aliquujus virtutis moralis particularis. Duplex autem ratio virtutis in illa materia considerari potest. Una est justitiae, contra quam peccat, qui rem alienam contractat, vel consumit, invito domino. Deus autem ligni vitæ, et fructus ejus erat supremus Dominus, et prohibuit esum ejus: ergo ex vi talis præcepti contra justitiam fuit, de illo ligno comedere, domino ejus invito. Deinde facta illa prohibitione, abstinentia ab illo cibo cœpit esse necessaria ad servandum medium in virtute temperantiae, et e contrario comedere ex illo fructu fuit peccatum gule: ergo obligatio propria illius præcepti non fuit solius obedientiae, sed etiam vel immediatus justitiae, vel temperantiae.

12. *Judicium auctoris, explicaturque Augustinus et D. Thomas.* — Respondeo satis probabile hoc esse, et maxime de obligatione temperantiae, ad quam propriissime spectat moderatio, seu abstinentia in usu ciborum. Neque Augustinus, seu D. Thomas hujusmodi specialem obligationem negare voluerunt, sed solum explicarunt, illam non esse naturalem, seu fundatam in conditione illius ligni, vel in qualitate fructus ejus, sed in mera Dei voluntate. Unde cum dicunt obligationem illam solius obedientiae fuisse, naturalem obligationem excludunt, non vero aliarum virtutum obligationem, quæ positiva sit, et in obedientia suo modo fundetur, quia exclusiva dictio concomitantia non excludit. Addere etiam possu-

mus, obligationem illius præcepti ut gravem, vel tantum, vel præcipue, ac proxime ex ratione obedientiae ortam esse. Nam si transgressio illa præcise sub ratione gulæ, aut furti consideretur, videri potest esse de materia levi: considerando autem prohibitionem illam ut factam præcipue intuitu divinae obedientiae, et recognitionis ejus imperii, et propriæ subjectionis, inde habuit præceptum illud vim obligandi gravissime, quia materia illa sub illo respectu gravissima est.

13. *An potuerit idem præceptum venialiter violari ex parcitate materiæ.* — Unde obiter expediri potest alia interrogatio, quæ hic fieri potest, scilicet, an transgressio illius præcepti potuerit esse culpa venialis ex levitate materiæ. Nam ex indeliberatione certum est, in illo statu non fuisse locum hujusmodi culpæ, quia status ille ab omni surreptione immunis erat. Imo juxta nostram sententiam supra traditam nullum genus peccati venialis ibi esse poterat, ac propterea multo minus potuerunt Adam, vel Eva in transgressione illius præcepti venialiter peccare. Nihilominus tamen, vel supponendo opinionem Scoti, quod in eo statu poterant esse peccata cum plena deliberatione, vel ex hypothesi, quod primi homines tali privilegio carerent, locum habet interrogatio facta, scilicet, an commissio deliberata contra prohibitionem illam posset esse tantum culpa venialis ex levitate materiæ, sicut esse potest in violatione jejunii, vel in furto levi. Videtur enim esse eadem ratio, nam si in aliis præceptis positivis id contingere potest, cur non in illo.

14. *Responsio negativa et vera.* — Nihilominus dico, transgressionem illam, etiam ex hoc capite non potuisse levem, seu veniale esse. Quod imprimis videtur satis probari ab effectu, quia comedio Adæ in materia satis parva fuisse videtur. Unde Scriptura ad explicandam transgressionem gravem tam viri, quam foeminei solum dixit: *Tulit de fructu ejus, et comedit, deditque viro suo, et comedit*, indicans quamecumque comedionem ad gravem transgressionem sufficisse. Ratio igitur sumenda ex dictis est, quia considerata præcipua ratione, cuius intuitu prohibitio illa facta est, in quacumque comedione, quantumcumque in parva materia sit, integra invenitur, et ideo sub illo respectu gravem semper injuriam contra divinam obedientiam, ejusque recognitionem continet.

15. *Intelligitur tamen de comedione.* — *Quid de masticatione.* — Intelligendum tamen hoc

est, quando actus prohibitus circa talem materiam esset completus sub ea ratione, sub qua prohibitus fuerat, nimirum sub ratione comedionis, juxta verbum Dei dicentis: *De ligno scientia boni et mali ne comedas*. Unde licet aliquis aspectus vel tactus aliquo modo inordinatus fieret circa fructum illius arboris, illud non esset peccatum mortale, saltem ex vi actionis exterioris, quamvis esse posset ex intentione operantis. Neque obstant verba Evæ respondentis serpenti: *Præcepit nobis Deus, ne comederemus, et ne tangeremus illud*, Gen. 3. Nam, ut in superioribus diximus cum probabili expositio verbum illud, *ne tangeremus*, per exaggerationem additum est, vel ab Adamo, quando præceptum Dei Evæ declaravit, ut eam cautiorem ad servandum Dei præceptum redderet (ut ex aliis refert, et probare videtur Ambrosius, lib. de Paradiso, cap. 12), vel, ut alii volunt, ab ipsam Eva additum est, ad rigorem præcepti exaggerandum. Igitur tactus, vel aspectus cibi prohibiti de se non esset peccatum mortale: imo si bona intentione fieret, nullum esset peccatum, quia non erat prohibitum, nec per se malum, seu indifferens. Et ideo si absque fine honesto fieret, ad summum esset veniale peccatum, vel actus otiosus. Hoc autem genus venialis peccati in statu innocentiae esse non posset, ut supra diximus. De masticatione autem cibi sine trajectione illius ad stomachum, et sine intentione deglutiendi cibum, dubitari potest, an esset peccaminosa, et in quo gradu. Qui non putant, masticationem non esse intrinsecam comedioni, sed præviam ad illam, consequenter dicere possent, non esse prohibitum ex vi verbi *ne comedas*, et consequenter ex objecto nullum esse peccatum. Mihi tamen probabilius est, fore talem actionem peccaminosam, supposita tali prohibitione. Nam licet sola masticatio cibi non sit comedio, nec simper sit ad illam necessaria, quia potest interdum cibus devorando comediri, sine divisione, vel attritione ipsius: nihilominus quando fit, est quædam inchoatio manducationis, et ideo aliquale fuisse peccatum; non tamen consummatum, et perfectum, ac subinde neque mortale, si non transmitteretur in stomachum, nec ea intentione masticaretur, quia juxta communem sensum, et doctrinam de ratione comedionis est trajectio cibi in stomachum: per illud autem præceptum sola comedio prohibita est, ut ex verbis ejus constat.

16. *Circa quartum, an soli Adæ, vel etiam Evæ sit datum præceptum.* — Circa quartum de personis, quibus impositum est illud præceptum commune, dubium est, an præceptum illud fuerit impositum soli Adæ, vel Adæ et Evæ simul, nam hoc secundum docuit Rupertus, lib. 2, in Gen., cap. 32 et sequentibus, ubi Cajetanus, et probabile putat Pererius, 1. 6, in Gen., post q. 6, quia Eva ipsa dixit: *Præcepit nobis Deus, etc.* Alii vero primum magis probant, ut Ambrosius, lib. de Parad., cap. 12, et Augustinus 8, Gen. ad litteram, cap. 17, et Chrysostomus, homil. 10, in Gen., et Anastasius Synaita, lib. 9, Exaem. circa principium. Quæ sententia in superioribus nobis placuit. Itaque dicendum est præceptum illud immediate soli Adamo fuisse a Deo ipso pronuntiatum, vel corporali, ac sensibili vocis specie, vel sola intellectuali revelatione, utrumque enim modum ut possibilem proponit Augustinus, dict. lib. 8, cap. ult. et neutrum definire eligit: Ystella vero Gen. 2, per internam solam revelationem putat latum esse præceptum, quod non video, qua efficaci ratione ostendere possit. Neque Rupertus quem ipse allegat, id affirmat, incerta vero res est, et ad vim præcepti parum refert. Nihilominus tamen non solum pro viro, sed etiam pro muliere præceptum datum est. In quo omnes conveniunt, et hoc convincitur, tum ex prævaricatione Evæ, tum ex verbis ejusdem dicentis: *Præcepit nobis Deus*, nam illis obligatam se professa est eodem præcepto, non ut humano, seu a marito imposito, sed ut divino, licet per maritum sibi promulgato.

17. *Datum fuit etiam pro posteris si status ille duraret.* — Ex quo ulterius intelligimus, præceptum illud impositum esse primis parentibus, non ut personale tantum, id est, ad solas ipsorum personas obligandum, sed ut legem perpetuam, et generalem, quæ obligatura erat omnes filios Adæ in statu innocentiae nascituros si perseverasset. Tum quia præceptum illud, quamvis soli Ade fuerit immediate revelatum, comprehendit Evam; ergo signum est, illud non fuisse soli personæ Adæ impositum, nec tantum intuitu ejus, sed pro hominibus degentibus in Paradiso, et intuitu illius status latum fuisse; nam hac ratione comprehendit Evam. Tum etiam, quia simul dixit Deus Adæ: *Ex omni ligno Paradisi comedere, et de ligno scientia boni et mali ne comedas*: sed prior licentia, vel, ut multi volunt, præceptum perpetuum fuit, et posteri Adæ illo uti possent, vel etiam deberent, si status innocentiae durasset: ergo etiam secundum, nam eodem modo, et tenore pronuntiatum est. Quapropter non vi-